

Geachte Minister Schreinemacher,

Nederlandse klimaatwetenschappers gaven deze week aan dat het met de huidige inzet niet gaat lukken om de opwarming van de aarde onder de kritieke grens van 1,5 graad te houden. De klimaatcrisis is in volle gang, met desastreuze gevolgen: Honger in Somalië, dodelijke hitte in India, stortregens en overstromingen in Mozambique. Met de ondertekening van het Akkoord van Parijs heeft de Nederlandse regering zich gecommitteerd aan de grens van 1,5 graad. In het coalitieakkoord is daarvoor een commitment van 60% emissiereductie opgenomen die ook in de nieuwe klimaatwet zal moeten komen.

Succesvol klimaatbeleid is ook afhankelijk van goede internationale samenwerking. In uw brief aan de Tweede Kamer van 15 februari jl. zegde u toe een internationale klimaatstrategie te formuleren, waarin de Nederlandse inzet zal worden toegelicht. Met de internationale klimaatstrategie wordt erkend dat de Nederlandse nationale en internationale klimaat inzet nauw met elkaar verweven zijn. Internationale afhankelijkheid gaat twee kanten op. Nederland is voor het realiseren van zijn klimaatdoelen afhankelijk van andere landen, zoals verwoord in de brief aan de Tweede Kamer. Wat we misten is de erkenning dat andere landen voor het behalen van hun doelen evengoed afhankelijk zijn van onze inzet. Als rijk en dichtbevolkt handelsland hebben we veel van onze productieprocessen naar het buitenland verplaatst, met een enorme impact op milieu en mensenrechten buiten onze grenzen tot gevolg. De wereldwijde Nederlandse klimaat- en milieuafdruk is de grootste van de EU.¹

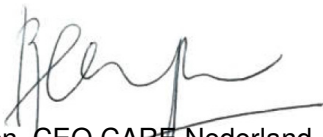
Met het ondertekenen van het Klimaatverdrag van Parijs heeft Nederland zich gecommitteerd aan een aantal cruciale beginselen zoals “de vervuiler betaalt”, en “gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden”. Deze beginselen zijn van groot belang om de klimaatcrisis te bezweren.

Concreet verzoeken wij u om de volgende punten op te nemen in de internationale klimaatstrategie:

1. Nederland bouwt zijn uitstoot van broeikasgassen nog sneller af, **zowel binnen als buiten onze grenzen**, bijvoorbeeld door subsidies, investeringen en handelsverdragen in lijn te brengen met de 1,5 graad doelstelling.
2. Nederland zet in op een eerlijke energietransitie, waarbij de toegang tot kritieke grondstoffen **eerlijk wordt verdeeld over rijke en arme landen**.
3. Nederland betaalt zijn **eerlijke deel (1,7 miljard) van de internationaal toegezegde klimaatfinanciering**, en maakt dit geld **nieuw en additioneel** aan ODA. Nederland zorgt dat lokale organisaties kunnen meebeslissen over de besteding van dit geld, zoals ook is vastgelegd in de Locally Led Adaptation Principles.
4. Nederland zet zich in voor een **apart fonds voor klimaatschade**.

Daadkrachtige duidelijke doelen en deadlines zijn van groot belang voor een effectieve uitvoering van de strategie. Voor een verdere toelichting op bovenstaande punten verwijzen we u naar de bijlage. We gaan hier graag nog deze zomer over met u in gesprek.

Hoogachtend,

Reintje van Haeringen, CEO CARE Nederland, mede namens Marit Maij, directeur ActionAid, Daniëlle Hirsch, directeur Both ENDS, Kees Zevenbergen, directeur Cordaid, Michel Farkas, acting CEO Hivos, Aniek Moonen, Voorzitter Jonge Klimaatbeweging, Michiel Servaes, directeur Oxfam Novib, Dienneke van der Wijk, directeur Simavi, Christy Aikhorin, directeur WECF Nederland.

¹ Europe Sustainable Development Report: <https://eu-dashboards.sdgindex.org/rankings/spillovers>

Bijlage**1. Coherentie - aanpak Nederlandse klimaat impact in het buitenland**

De Nederlandse internationale klimaatstrategie zal allereerst aandacht moeten besteden aan datgene waar wij de grootste bijdrage kunnen leveren: de aanpak van onze enorme klimaatimpact in het buitenland. De welvaart van Nederland wordt namelijk voor een derde buiten onze grenzen verdiend, en het PBL schat in dat de uitstoot van broeikasgassen door onze handels- en investeringsactiviteiten twee keer groter is dan de uitstoot binnen onze grenzen. De Nederlandse klimaat- en milieuafdruk is de grootste van de EU. Ook leiden door Nederland ondersteunde grootschalige infrastructuur-, landbouw en waterprojecten in sommige gevallen tot grotere kwetsbaarheid van al gemarginaliseerde groepen, en van essentiële ecosystemen zoals de Amazone.

Het is daarom van groot belang dat handel, landbouw en investeringen expliciet onderdeel zijn van het internationale klimaatbeleid, en dat Nederland waarborgt dat ons brede buitenlandbeleid geen negatieve effecten heeft op de weerbaarheid van mensen en ecosystemen. In de strategie zien wij graag terug dat:

- Nederland per eind dit jaar stopt met alle financiële steun voor fossiele projecten in het buitenland, in lijn met de door Nederland getekende Verklaring van Glasgow.
- Atradius DSB, FMO en Invest International een concreet tijdspad zullen vaststellen om hun gehele portfolio in lijn te brengen met 1,5 graad, en striktere criteria vaststellen om negatieve milieu en sociale impacts te voorkomen.
- Het Energy Charter Treaty wordt verlaten en bindende klimaatafspraken worden geïntegreerd in alle handelsverdragen die nu herzien worden of in onderhandeling zijn.
- Binnen en buiten Europa consumption-based doelen en beleid worden ontwikkeld. Dit zorgt ervoor dat uitstoot niet geëxporteerd kan worden doordat de productie van onze consumptiegoederen elders plaatsvindt.

2. Grondstoffen

Grondstoffenschaarste zal in de nabije toekomst flink oplopen. Een voorbeeld hiervan is de vraag naar kritieke metalen voor de energietransitie. Voor de energietransitie in Nederland is in de periode tussen 2040 en 2050 tussen de 10 en 15 procent van de huidige wereldproductie nodig. We zullen in de nabije toekomst dus meer van deze grondstoffen moeten mijnen. Het is daarbij belangrijk dat al deze grondstoffenwinning gebeurt zonder het schenden van mensenrechten en zonder milieuschade. Zelfs met het vergroten van de mijnbouw zullen er zeer waarschijnlijk tekorten zijn van deze kritieke metalen. Het is daarom belangrijk dat we grondstoffen eerlijk verdelen en dat we de ontwikkeling van de circulaire economie stimuleren, zodat we minder grondstoffen nodig hebben.

We raden het kabinet dan ook aan om van grondstoffen een belangrijk onderwerp te maken in de internationale klimaatstrategie en in de strategie wordt opgenomen dat:

- Huidige en toekomstige grondstoffentekorten een integraal onderdeel vormen van de internationale klimaatstrategie.
- Er een wereldwijde materiaalvisie komt die beschrijft hoe we de grondstoffen – voor bijvoorbeeld de energietransitie - wereldwijd eerlijk gaan verdelen.
- Bedrijven in grondstoffenketens verplicht worden om risico's in hun ketens te identificeren en aan te pakken middels IMVO-wetgeving
- Er een resource-reductie target gesteld wordt voor de Nederlandse economie.

- Er wordt ingezet op een circulaire economie, niet alleen in Nederland, maar ook in de rest van de wereld.
- Er wordt ingezet op - in internationaal verband - bindende afspraken over hoe deze massale mijnbouw voor de energietransitie zal plaatsvinden zonder het schenden van mensenrechten

3. Kwantiteit en kwaliteit van klimaatfinanciering

Verhoog de klimaatfinanciering. In 2009 spraken rijke landen in Kopenhagen af om vanaf 2020 \$ 100 miljard per jaar te 'mobiliseren' voor adaptatie en mitigatie in ontwikkelingslanden. Deze afspraak is in 2015 onderdeel geworden van het Akkoord van Parijs. De Nederlandse klimaatfinanciering zou tenminste € 1,7 miljard per jaar moeten bedragen, boven op de ODA-bijdrage. Dit is ons eerlijke aandeel, op basis van economisch gewicht en de afspraak dat klimaatfinanciering 'nieuw en additioneel' moet zijn.

Meer inzet op adaptatie met publieke middelen. Afgesproken is dat er evenwicht moet zijn tussen klimaatfinanciering voor adaptatie en mitigatie. Nederland gebruikt veel publiek geld om private investeringen te mobiliseren. Hiervan is bekend dat ze grotendeels naar mitigatie- en weinig naar adaptatiemaatregelen gaan. Bovendien is private financiering niet of nauwelijks geschikt om de plekken en groepen te bereiken die het kwetsbaarst zijn voor klimaatverandering. Van het Nederlandse eerlijke aandeel klimaatfinanciering van € 1,7 miljard zou € 850 miljoen naar adaptatie moeten gaan. Volgens de inschatting van Oxfam Novib, op basis van de rapportages van het ministerie, is nu echter ongeveer 55 procent van de publieke en slechts 15 à 21 procent van de private investeringen bestemd voor adaptatie: bij elkaar slechts € 450 miljoen in 2020.

Een verdubbeling van adaptatiefinanciering, waartoe ook het Glasgow Pact oproept, is nodig wil Nederland zich geloofwaardig positioneren als koploper op klimaatadaptatie.

Vergroot de effectiviteit van klimaatfinanciering. In 2017–18, kwam slechts 20,5 procent van bilaterale klimaatfinanciering bij de hardst getroffen en armste landen terecht en 3 procent bij kleine eilandstaten. Daarbij hebben lokale actoren zeer beperkt directe toegang tot klimaatfinanciering. Op dit moment gaat 44 procent van de Green Climate Fund (GCF) gelden naar slechts vier actoren (EBRD, UNDP, Wereldbank en ADB) en 81 procent van alle GCF gelden lopen via internationale organisaties. Ook het *Dutch Fund for Climate and Development* bereikt de allerarmsten niet omdat het specifiek inzet op het mobiliseren van privaat geld. Dit terwijl lokale toegang essentieel is omdat klimaatoplossingen die ontworpen en geïmplementeerd worden door lokale actoren het meest effectief zijn. Dit geldt met name als inheemse gemeenschappen en vrouwen op een betekenisvolle manier betrokken zijn. Zij zijn voorlopers in het vinden van innovatieve manieren voor adaptatie. Lokaal gedragen initiatieven hebben daarnaast meer impact op de lange termijn. Klimaatfinanciering moet ook toegankelijk worden gemaakt voor lokale NGOs, gemeenschappen en inheemse vrouwen, die zich inzetten voor het behoud en herstel van ecosystemen en voor de bescherming van vrouwelijke milieu- en landrechtenactivisten. Ondanks internationaal leiderschap en ambitieuze doelstellingen op gendergelijkheid en vrouwenrechten slaagt Nederland er niet in dit door te voeren in klimaatbeleid en programma's. Vrouwen worden onvoldoende bereikt, zo luidt de conclusie van een evaluatie van het IOB.

In de internationale klimaatstrategie zien we graag terug dat wordt ingezet op:

- Doorvoering van de *Locally Led Adaptation Principles* in de gehele strategie en al het internationaal klimaatbeleid; maak klimaatactie lokaal gestuurd. Stuur in bilaterale hulp en in de MASP's van ambassades aan op aansluiting bij NDC's en NAP's.

- Verbeterde toegang tot internationale klimaatfinanciering, onder andere door meer in te zetten op *direct access*- en *small grant funds* en door de toegangsbarrières die zijn opgeworpen (zoals bij het GCF) te verlagen.
- Toetsing van eigen financieringsstromen aan de LLA-principes en het opstellen van additionele criteria om ervoor te zorgen dat het geld ook daadwerkelijk terechtkomt bij de mensen die het geld het hardst nodig hebben.
- Strikte criteria, actieve monitoring en transparante (gender) impact analyses, ook door externe partijen, zoals door FMO-geïmplementeerde instrumenten.

4. Klimaatschade

De discussie over klimaatfinanciering moet naast steun voor mitigatie en adaptatie ook over klimaatschade gaan: *loss and damage*. Met name de kwetsbaarste landen hebben al te maken met klimaatschade die zij niet of nauwelijks zelf hebben veroorzaakt, en waarvoor ze gecompenseerd dienen te worden. In artikel 8 van het Akkoord van Parijs is het principe van Loss and Damage vastgelegd.

De compensatie van klimaatschade dient gebaseerd te worden op het principe van gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden en moet nieuw en additioneel zijn aan het geld dat op basis van solidariteit verstrekt wordt in het humanitaire systeem. Het moet om nieuw en additioneel geld gaan, dat op basis van verantwoordelijkheid verstrekt wordt. Bestaande financiële mechanismen, zoals verzekeringen werken niet volgens dit principe. Daarnaast werken verzekeringen niet goed om “slow onset events” (zoals de stijgende zeespiegel) en “non-economic losses” te dekken.²

De ontwikkelingslanden stonden in Glasgow eensgezind achter een voorstel voor oprichting van een (nader uit te werken) financiële faciliteit voor klimaatschade. In de internationale klimaatstrategie moet klimaatschade goed verankerd worden en zien wij graag het volgende opgenomen:

- Nederland zet zich in om nieuwe financieringsstromen op te zetten voor klimaatschade. Zoals: climate damages taks, vliegtaks, zeevaarttaks.
- Nog voor de eerstvolgende COP in Egypte maakt Nederland additioneel geld vrij en zegt bilaterale financiering toe om verlies en schade expliciet aan te pakken. Dit geld komt naast de bestaande verplichtingen op het gebied van klimaatfinanciering en is additioneel aan ODA.
- Nederland zet zich tijdens de COP in voor het opzetten van een klimaatschadefonds, waarbij jaarlijkse bijdragen van het land berekend worden op basis van het principe van *gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden en respectieve capaciteiten*.

² <https://www.preventionweb.net/publication/not-silver-bullet-why-focus-insurance-address-loss-and-damage-distract-real>